

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα 11-2-05

Αριθ.
Πρωτ. 44 / Γνωμ. 2

Προς

Ιερά Σύνοδο των Γνησίων Ορθοδόξων

Χριστιανών Ελλάδος

Κάννιγγος 32 [4ος όροφος]

Αθήνα

1- Σχετικά με την από 30-12-04 αίτησή σας, που μας υποβάλατε, και με την οποία διαμαρτύρεσθε για το περιεχόμενο της 4/20-9-03 γνωμοδότησης του προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πλημ/κών Πειραιά Παναγιώτη Μπρακουμάτσου, Εισαγγελέα Πλημ/κών, αναφερόμενη στην αρμοδιότητα των εισαγγελέων πλημ/κών να κοινοποιούν στον Μητροπολίτη την αμετάκλητη δικαστική απόφαση, που ακυρώνει ή λύει το γάμο των χριστιανών που

ανήκουν στην Εκκλησία της Ελλάδος, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα.

Συνοπτικά, με την αναφορά σας παραπονείσθε ότι ο εν λόγω εισαγγελέας, προκειμένου να θεμελιώσει την άποψή του ότι δεν εφαρμόζονται στους Γ.Ο.Χ. οι διατάξεις του Κ.Χ. της Εκκλησίας της Ελλάδος για την πνευματική λύση του γάμου, 1) υποστηρίζει ότι η διαφωνία των παλαιοημερολογιτών με την Εκκλησία Της Ελλάδος είναι διοικητικής και όχι δογματικής φύσεως, 2) διακρίνει τους κληρικούς σε κανονικούς και σε μη κανονικούς, ανάλογα με το εάν χειροτονήθηκαν από επισκόπους που έχουν αδιάσπαστη ή διεσπασμένη αποστολική διαδοχή, 3) χαρακτηρίζει τους γάμους και γενικώς τα μυστήρια που ιερολογούνται από τους "παρατύπως" χειροτονούμενους κληρικούς ως άκυρους και ανυπόστατους, αδιάφορα εάν ο γάμος δεν αμφισβητήθηκε από κανέναν, παρήγαγε έννομες συνέπειες και λύθηκε με δικαστική απόφαση, και 4) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι στην περίπτωση που η δικαστική απόφαση περί λύσεως του γάμου δια διαζυγίου αφορά παλαιοημερολογίτες χριστιανούς, οι εισαγγελείς πλημ/κών οφείλουν να αποστέλνουν τα διαζευκτήρια όχι στον Αρχιερέα της δικής τους κοινότητας, αλλά, στον άσχετο με αυτούς, Αρχιερέα των Ορθόδοξων χριστιανών.

Έτσι, συμπληρώνετε, η γνωμοδότηση θίγει τη θρησκευτική σας ελευθερία, γιατί αφενός μεν υπάγει σε έλεγχο των κρατικών οργάνων και ειδικότερα των εισαγγελέων της Χώρας την κανονικότητα των θρησκευτικών σας λειτουργιών, αφετέρου παραβιάζει τη θρησκευτική σας συνείδηση διότι καθιστά αδύνατη την απόλαυση των θρησκευτικών και άλλων συνταγματικών σας δικαιωμάτων.

2- Χάρη πληρέστερης σαφήνειας, οι απόψεις μας επί των ανωτέρω θεμάτων εκτίθενται με το εξής διάγραμμα:

α-Περιεχόμενο της θρησκευτικής ελευθερίας

β-Νομικό καθεστώς των παλαιοημερογιτών

γ-Θρησκευτικοί λειτουργοί των παλαιοημερογιτών

δ-Πνευματική λύση των γάμων παλαιοημερολογιτών.

α-Περιεχόμενο της θρησκευτικής ελευθερίας.

Στην Ελλάδα, όπως σε κάθε φιλελεύθερο κράτος, κατοχυρώνεται πλήρης θρησκευτική ελευθερία και όχι απλώς ανεξιθρησκεία, ανοχή δηλ. του πλουραλισμού των θρησκευτικών ή αθεϊστικών πεποιθήσεων με παράλληλη προώθηση μιας επίσημης θρησκευτικής ιδεολογίας. Η ελευθερία αυτή κατοχυρώνεται τόσο από το Σύνταγμα, (άρθρο 13), όσο και από διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες είναι εξοπλισμένες, δυνάμει της επιταγής του άρθρου 28 του

Συντάγματος με υπερνομοθετική ισχύ, ήτοι της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη το 1950 και κυρώθηκε με το ΝΔ.53/74, της γνωστής ως ΕΣΔΑ, και του Πρώτου Πρωτοκόλλου της, καθώς και του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, [ΔΣΑΠΔ], που υπογράφηκε υπό την αιγίδα του ΟΗΕ στη Ν.Υόρκη το 1966 και κυρώθηκε με το Ν.2462/97.

Η κατοχυρούμενη από τις ανωτέρω διατάξεις θρησκευτική ελευθερία περιλαμβάνει και τις δυο παραδεγμένες μορφές της: την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και την ελευθερία άσκησης θρησκείας ή την ελευθερία της λατρείας. Η μεν ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης σημαίνει το δικαίωμα του ατόμου να επιλέγει, να διατηρεί, να αλλάζει ή να εγκαταλείπει μια συγκεκριμένη θρησκεία ή να επιλέγει και να εγκαταλείπει τη θρησκεία εν γένει, την αθρησκεία ή την αθεΐα, χωρίς την επέλευση οποιωνδήποτε δυσμενών συνεπειών. Η δε ελευθερία της άσκησης θρησκείας σημαίνει το δικαίωμα του ατόμου να εκδηλώνει και να διακηρύσσει τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, γραπτά ή προφορικά, ατομικά ή συλλογικά ή, αντιθέτως, να μη τις αποκαλύπτει. [Ατομικά δικαιώματα

Δαγτόγλου 1991 σελ. 361, Γνωμ. 29-1-05 γνωμ. Σπ. Τρωϊάνου].

Στη θρησκευτική ελευθερία το Σύνταγμα θέτει μόνον τον εξής τριπλό περιορισμό, πρώτον, αποκλείει την απαλλαγή από έννομες υποχρεώσεις για θρησκευτικούς λόγους, [άρθρο 13 παρ.4], δεύτερον, απαγορεύει ορισμένες θρησκευτικές εκδηλώσεις, εάν η άσκηση της λατρείας γίνεται με τρόπο που προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη, και τρίτον, υπάγει όλους τους θρησκευτικούς λειτουργούς σε κρατική εποπτεία και, σε ορισμένες περιπτώσεις, χωρίς διάκριση ανάμεσα στην επικρατούσα και τις άλλες θρησκείες, [Συνταγμ.Δ.Δαγτόγλου 91, σελ.391].

Η αναγόρευση από το Σύνταγμα, [άρθρο 3 παρ.1] της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας ως επικρατούσας δεν σημαίνει ότι αναγνωρίζει σ' αυτήν κανέναν κυριαρχικό ή ηγεμονικό ρόλο έναντι των άλλων θρησκειών. Με το όρο αυτόν απλώς τονίζεται ο κεντρικός ρόλος της ορθοδοξίας στην ιστορική πορεία του Ελληνισμού, ιδίως στα χρόνια της τουρκοκρατίας, και καθιστά θεμιτή μια ιδιαίτερη φροντίδα του κράτους γι' αυτήν, [Κ.Χρυσόγονος. Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα 2002 σελ.257]. Έκφραση της συνταγματικώς

κατοχυρωμένης θρησκευτικής ελευθερίας συνιστά το δικαίωμα της θρησκευτικής ισότητας, της ίσης δηλαδή μεταχειρίσεως, ανεξαρτήτως θρησκευτικών πεποιθήσεων, δικαίωμα το οποίο, άλλωστε, απορρέει και από την αρχή της ισότητας, με την οποία και διασταυρώνεται, [Κονιδάρης: άρθρο στην εφημ.ΤΟ ΒΗΜΑ της 29-04-2001].

Ωστόσο, πάγια γίνεται δεκτό, η συνταγματική αυτή διάταξη είναι εξοπλισμένη με κανονιστική δύναμη και επιτρέπει, χωρίς να επιτάσσει, μια ιδιαίτερη (ευνοϊκή) μεταχείριση της Εκκλησίας της Ελλάδος έναντι των άλλων θρησκειών, όπως ο καθορισμός των επίσημων αργιών και των κρατικών εορτασμών, σύμφωνα με το τυπικό της και η παρουσία των κληρικών της στις επίσημες εορτές. Η ευνοϊκή αυτή μεταχείριση πάντως δεν μπορεί να επεκτείνεται και στους πιστούς της θρησκείας αυτής, γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε ευθεία παραβίαση της θρησκευτικής ελευθερίας και ισότητας των πολιτών, [Κ.Χρυσόγονος Ατομικά δικαιώματα 2003 σελ.257, Γ.Πινακίδης Μονομερείς ερμηνευτικές προσεγγίσεις στο όνομα της επικρατούσας θρησκείας Το Σύντ.99/1105].

β-Νομικό καθεστώς των παλαιοημερογιτών.

Οι αυτοαποκαλούμενοι Γνήσιοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, ευρύτερα γνωστοί ως παλαιοημερολογίτες, είναι μέλη της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος που αποσπάσθηκαν απ' αυτήν διοικητικά μετά την επέκταση του νέου (Γρηγοριανού) ημερολογίου το 1924 και στις εκκλησιαστικές σχέσεις για τον υπολογισμό των εορτών, [βλ. Μητρ. Δημητριάδος Χριστοδούλου Ιστορική και κανονική θεώρηση του παλαιοημερολογιακού ζητήματος 1982]. Τούτοι έχουν ιδρύσει ιδιαίτερες κοινότητες με δική τους διοικητική οργάνωση, η οποία τους διαφοροποιεί από την Εκκλησία της Ελλάδος. Η σωματειακώς οργανωμένη ιδιαίτερη αυτή κοινότητα είναι κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα και έχει σκοπό την άσκηση της λατρείας, σύμφωνα με τις δικές τους πεποιθήσεις, ανεξάρτητα από το ζήτημα αν αυτή συνιστά ή όχι δογματική παρέκκλιση από τις αντίστοιχες δοξασίες της Εκκλησίας της Ελλάδος. Είναι γνωστή θρησκεία, γιατί συνάδει προς τα χρηστά ήθη και τη δημόσια τάξη, εφόσον έχει φανερά δόγματα και δημόσια λατρεία, και δεν προϋποθέτει μύηση, αφού μάλιστα ως προς αυτά ταυτίζεται με τη θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού. Η άποψη ότι δεν αποτελούν ξεχωριστή κοινότητα, αλλ' απλώς παρασυναγωγή, διότι το θέμα του εορτολογίου δεν συνάπτεται με το δόγμα, ούτε προς τις παραδόσεις και

τους κανόνες της Εκκλησίας είναι προδήλως αβάσιμη, καθόσον δεν ενδιαφέρει η αιτία για την οποία διαφωνούν, αλλ' η πεποίθηση τούτων. Η πεποίθηση δηλ. των παλαιοημερολογιτών, επιμόνως και μετα πείσματος εκδηλούμενη, ότι έχουν υποχρέωση να λατρεύουν το Θεό καθ' ορισμένο μόνο χρόνο, διότι πιστεύουν συνειδητά ότι μόνον ο χρόνος αυτός είναι πρόσφορος για να εκδηλώσουν τη λατρεία τους, [Αν.Μαρίνος Η θρησκευτική ελευθερία 72 σελ.302]. Το νέο ημερολόγιο ακολουθούν σήμερα οι Εκκλησίες Κωνσταντινέως, Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Κύπρου, Ελλάδος, Αλβανίας, Πολωνίας, Τσεχίας και Σλοβενίας. Ενώ το παλαιό ημερολόγιο το ακολουθούν οι Εκκλησίες Ιεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας, Γεωργίας και το Άγιο όρος, παρόλον ότι αυτό ανήκει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, που ακολουθεί το νέο Ημερολόγιο.

Επομένως, το γεγονός ότι διαφέρει από τη θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης μόνον ως προς το επιστημονικό (αστρονομικό) ζήτημα του ημερολογίου και του χρόνου τελέσεως των θρησκευτικών εορτών δεν της αφαιρεί το δικαίωμα να θεωρείται αυτοτελής και διακεκριμένη θρησκευτική κοινότητα, πράγμα που καθ' εαυτό την καθιστά ίδια και ανεξάρτητη γνωστή θρησκεία. [ΣΤΕ 433/97,

Αρμ.52/495, ΣΤΕ.Ολομ. 1444/91, Γνωμ. Σπ.Τρωϊάνου 22-2-84, Αρμεν. 85/453. CONTRA ότι δεν αποτελεί ίδια κοινότητα και ότι τα μέλη της εξακολουθούν ακόμη να υπάγονται στην ΕΤΕ, ΑΠ.Ολομ.378/80 Π.ΧΡ.Λ/568]. Άλλωστε, όπως αναγνώρισε και το ΕΔΔΑ στις 14-12-99, [Στρασβούργο, υπόθεση Σερίφ κατά Ελλάδος], «είναι μιν πιθανόν οι διάφορες θρησκευτικές κοινότητες να δημιουργούν ένταση στις περιπτώσεις που διαιρούνται, πλην όμως αυτό είναι αναπόφευκτη συνέπεια του πλουραλισμού. Ο ρόλος των αρχών σε τέτοιες περιπτώσεις δεν είναι να εξαλείφουν την αιτία της εντάσεως με την εξαφάνιση του πλουραλισμού, αλλά να εγγυώνται ότι οι αναταγωνιστικές ομάδες ανέχονται η μια την άλλη».

Ειδικά, για την ελευθερία της λατρείας των παλαιοημερολογιτών έγινε ειδική δήλωση του Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Χρ. Καραπιπέρη, κατά τη συζήτηση της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής Των Ελλήνων για την αναθεώρηση του συντάγματος, στην ΟΣΤ' Συνεδρίαση της 23-4-1975, η οποία περιελήφθηκε στα πρακτικά και έγινε ομόφωνα αποδεκτή από όλους τους βουλευτές. Η δήλωση έχει ως εξής: παρέχω τήν δήλωση καί παρακαλώ νά αναγραφεί είς τά πρακτικά ότι οί αυτοαποκαλούμενοι Γνήσιοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί (Παλαιοημερολογίτες)

δύνανται νά τελούν ακωλύτως τά λατρευτικά τους καθήκοντα [πρακτικά της 23-4-75,σελ.421]. Επομένως, η Εκκλησία των παλαιοημερογιτών είναι αυτοκέφαλη και διοικητικά αυτοδύναμη, χωρίς καμία εξάρτηση από άλλο υπερκείμενο ιεραρχικά σχηματισμό (π.χ. από κάποιο Πατριαρχείο). Η εδαφική της περιφέρεια και η αντίστοιχη κανονική της δικαιοδοσία εκτείνεται σ' ολοκληρη την υφήλιο, όπου υπάρχουν μέλη της, όπως ακριβώς συμβαίνει και με πολλές αυτοκέφαλες εκκλησίες που διατηρούν οργανωτικές υποδιαιρέσεις και έξω από τα όρια της Πολιτείας, στην οποία βρίσκεται η έδρα τους, (βλ.σχετικά τα Πατριαρχεία Κωνσταντινουπόλεως και Αντιοχείας και τις Εκκλησίες Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας και Αλβανίας. Τρωϊάνος, Οργάνωση των Εκκλησιών 1983, σελ.45 και Γνωμ. του ίδιου Αρμενόπ. 85/453).

Η νομική βάση της διαφοροποιήσεως των παλαιοημερογιτών από την Εκκλησία της Ελλάδος έγκειται στο συνδυασμό των διατάξεων 3 παρ.1 και 72 παρ.1 του Συντάγματος, σύμφωνα με τα οποία Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος είναι η αυτοκέφαλη και αυτοδιοικούμενη, η οργανωμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη, που αποτελεί νόμο του κράτους και ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής. Οποιαδήποτε θρησκευτική

κοινότητα, όπως των παλαιοημερολογιτών, -άσχετα από τη δογματική της τοποθέτηση- δεν συγκεντρώνει αυτές τις προϋποθέσεις βρίσκεται έξω από την έννοια "Εκκλησία της Ελλάδος". Άμεση συνέπεια της διαφοροποιήσεως των Γ.Ο.Χ. είναι ότι δεν μπορεί να εφαρμοσθεί σ' αυτούς η νομοθεσία που διέπει την Εκκλησία της Ελλάδος, όπως ο Ν.590/77 περί καταστατικού Χάρτη της Ε.Τ.Ε. ούτε οι επίσκοποι της απαλαύουν την εξαιρετική δωσιδικία για τα πλημμελήματα ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου, όπως ακριβώς την απολαύουν οι επίσκοποι της Εκκλησίας της Ελλάδος, [Εφ.Αθ.611/98].

γ- Θρησκευτικοί λειτουργοί των Γ.Ο.Χ.

Οι θρησκευτικοί λειτουργοί των θρησκευτικών μειονοτήτων, όπως των μαρτύρων του Ιεχωβά, των παλαιοημερολογιτών κλπ., εφόσον πρόκειται για γνωστές θρησκείες ή δόγματος, φέρουν την ιδιότητα αυτήν, χωρίς να απαιτείται, όπως το συγκεκριμένο δόγμα, κοινότητα ή θρησκεία, να έχει τύχει εγκρίσεως ή αναγνώρισεως με πράξη της Πολιτείας ή της Εκκλησίας, ενώ είναι αδιάφορο αν οι θρησκευτικοί λειτουργοί τούτων στερούνται ιερωσύνης υπό την καθιερωμένη στην Ορθόδοξη Εκκλησία του όρου έννοια, [ΣΤΕ Ολομ.2106/75, ΣΤΕ 310/96, ΣΤΕ 493/97]. Έτσι,

οι αναγνωριζόμενοι από τους αποδεχομένους τις δοξασίες της θρησκευτικής κοινότητας των παλαιοημερογιτών κληρικοί, εφόσον δεν έχουν καθαιρεθεί από τις δικές τους εκκλησιαστικές αρχές, δικαιούνται ακωλύτως να τελούν ιεροπραξίες, χωρίς με την ενέργειά τους αυτή να πληρούται η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της αντιποίησης στολής ή υπηρεσίας των άρθρων 175-176 ΠΚ, [βλ.απόφαση ΕΔΔΑ της 14-12-99 στην προσφυγή Σερίφ κατά Ελλάδος. Γνωμ.Εισ.ΑΠ. 8/89 ΠΟΙΝΔΙΚ.89/786]. Σημειωτέον ότι, η καθαίρεση, που τους στερεί την κανονικότητα, την αδιάσπαστη αποστολική διαδοχή, πρέπει να βασίζεται σε κανονικό αδίκημα και όχι στο γεγονός της εγκατάλειψης της Εκκλησίας της Ελλάδος και της εισδοχής τους στην Εκκλησία των Γ.Ο.Χ. [Γνωμ.16-8-95 καθηγητή Εκκλ. Δ. Χ Παπαστάθη]. Υπό το φώς της θρησκευτικής ελευθερίας η μετάταξη κληρικού από μια κοινότητα σ' άλλη δημιουργεί νέα ιδιότητα και δεν στοιχειοθετεί αντιποίηση, [Εφ.Αθ.1563/01 ΠΟΙΝ.ΧΡ.02/254].

Η Ελληνική Πολιτεία αναγνωρίζει τη θρησκευτική ιδιότητα των κληρικών και μοναχών των Γ.Ο.Χ. και επκετείνει και σ' αυτούς ορισμένες διευκολύνσεις, τις οποίες παρέχει στους αντίστοιχους κληρικούς και μοναχούς της Ε.Τ.Ε. Έτσι, επεξέτεινε και σ' αυτούς την απαλλαγή

από την υποχρέωση στρατεύσεως [άρθρο 6 παρ.1 Ν.1763/97, ΣΤΕ 493/97, ΥΠ.Ε.Α 683/97 Τζοχαντζόπουλος] και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, [ΥΠ.ΥΓ.ΥΓΠΡΚΟΙΝΑ Α3γ Φ 15/9438/85]. Τέλος, τους ιερολογούμενους από τους θρησκευτικούς λειτουργούς των Γ.Ο.Χ. γάμους θεωρεί ως έγκυρους και υποστατούς και επιβάλλει την καταχώρισή τους στα οικεία ληξιαρχικά βιβλία [βλ.γνωμ. Εισ.Α.Π. Άγγ.Μπουρόπουλου 1/47 Θέμις ΝΗ/80].

δ-Πνευματική λύση του γάμου παλαιοημερολογιτών.

Σύμφωνα με το άρθρο 50 παρ.2 του Ν.590/77 "Κατάστασις αμετακλήτου της δικαστικής αποφάσεως, δι' ης ακυρούται ο γάμος ή λύεται ούτος διά διαζυγίου, ο παρά τω εκδόντι την αμετάκλητον απόφασιν δικαστηρίω Εισαγγελεύς κοινοποιεί, τη αιτήσει του έχοντος έννομον συμφέρον, αντίγραφον ταύτης εις τον εκδόντα την άδειαν του γάμου Αρχιερέα, όστις εν συνεχεία προβαίνει υποχρεωτικώς εις την ακύρωσιν ή την λύσιν τούτου και πνευματικώς. Εις ην περίπτωσιν η άδεια γάμου εξεδόθη εν τη αλλοδαπή, η αμετάκλητος δικαστική απόφασις του ημεδαπού Δικαστηρίου, ακυρούσα ή λύουσα τον γάμον, κοινοποιείται, κατά τα ανωτέρω, εις τον Αρχιερέα, εν τη επαρχία του οποίου εδρεύει το εκδόν ταύτην δικαστήριον, όστις

προβαίνει υποχρεωτικώς εις την ακύρωσιν ή την πνευματικήν λύσιν τούτου.

Η ρύθμιση της πνευματικής λύσης του γάμου στηρίζεται στην εξής αιτιολογία. Εφόσον ο γάμος τελείται με ιερολογία και είναι μυστήριο, είναι σκόπιμο, όταν επέλθει η λύση του από την Πολιτεία με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, να ακολουθήσει και η πνευματική του λύση από την Εκκλησία, η οποία συνέπραξε για την σύστασή του. [Γνωμ. Εισ.ΑΠ.2/92 Δ.Ευθυμιάδη, Συλλογή Κατραλή σελ.656]. Η πνευματική λύση δεν αποτελεί εκτέλεση της περί διαζυγίου αποφάσεως του δικαστηρίου, αλλά εκκλησιαστική διατύπωση που αφορά το πνευματικό μέρος του γάμου [Γνωμ.Εισ.ΑΠ.9/68,Α.Τούση, και 9/71 Δ.Κυριάκη σελ.655, 659, Κουμάντου Οικογ. Δ.84 σελ.251, Βαθρακοκοίλης, Ερμηνεία ΑΚ σελ. 1956]. Η πρακτική σημασία της πνευματικής λύσης βρίσκεται στο ότι, στην περίπτωση που θα παραλειφθεί, η Εκκλησία δεν μπορεί να ιερολογήσει νέο γάμο του διαζευχθέντος [Γνωμ.Εισ.ΑΠ.9/71 Γ.Κουμάντος σε´1438]. Η πνευματική λύση απαιτείται όταν ένας από τους συζύγους είναι χριστιανός ορθόδοξος κατά το χρόνο τελέσεως. Η παραγγελία του εισαγγελέα προς τον Μητροπολίτη για την πνευματική λύση του γάμου αποτελεί άσκηση διοικητικής και όχι τελετουργικής εξουσίας της

Πολιτείας επί των λαϊκών μελών του πληρώματός της.
[Τρωϊάνος Παραδόσεις Εκκλησ.Δ.84 σελ.356, Ν.Ρώτης Η
φύση της πνευματικής λύσης του γάμου Το
Σύντ.7/77,Γνωμ,Αντεισ.ΑΠ.Δ.Ευθυμιάδη 2/92].

Οι διατάξεις του Ν.590/77 "Καταστατικός Χάρτης της
Εκκλησίας της Ελλάδος", όπως προαναφέρθηκε,δεν
εφαρμόζονται και στις άλλες θρησκευτικές κοινότητες, ούτε
είναι επιδεκτικές ανάλογης εφαρμογής, διότι περιορισμοί
ατομικών δικαιωμάτων, όπως η κατοχυρωμένη στο άρθρο
13 παρ.1 του Συντ. ελευθερία της θρησκευτικής λατρείας,
δεν επιβάλλονται αναλογικώς, αλλά προκύπτουν από σαφή
διάταξη του νόμου και υπό την περαιτέρω αυτονόητη
προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί, οι δια νόμου εισαγόμενοι,
επιτρέπονται από τις οικείες συνταγματικής διατάξεις και
είναι σύμφωνες με αυτές [ΣΤΕ Ολομ.1444/91].

Κατ' ακολουθίαν, εφόσον ο Καταστατικός Χάρτης της
Ε.Τ.Ε. [Ν.590/77] δεν εφαρμόζεται και στους θρησκευτικούς
λειτουργούς της θρησκευτικής κοινότητας των Γ.Ο.Χ,έπεται
ότι οι εισαγγελείς πλημμ/κών δεν υποχρεούνται να
αποστέλνουν στους επισκόπους της Εκκλησίας αυτής τη
δικαστική απόφαση, με την οποία ακυρώνεται ή λύεται ο
γάμος των χριστιανών που ανήκουν στα μέλη της. Σ' αυτούς
η διαδικασία λύσεως του γάμου είναι ολοκληρωμένη με την

έκδοση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, χωρίς να είναι αναγκαίο, SINE QUA NON, να επακολουθήσει και πνευματική του λύση εκ μέρους των θρησκευτικών της λειτουργιών. Πλην όμως, εάν η πνευματική λύση του γάμου είναι εγκλιματισμένη στα μέλη της, ουδείς μπορεί να τους παρεμποδίσει, να προσφύγουν με δική τους πρωτοβουλία στον επίσκοπο που χορήγησε την άδεια του γάμου ή στον επίσκοπο της έδρας του δικαστηρίου που κήρυξε εκτελεστή την δικαστική απόφαση που λύει δια διαζυγίου το γάμο, κατ' άρθρο 905 ΚΠΟΔ, εάν πρόκειται για απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου, και να ζητήσουν απ' αυτόν την πνευματική του λύση.

3- Από όσα εκτέθηκαν, είναι ευνόητο ότι δεν συμφωνούμε με την επιχειρηματολογία και τις κρίσεις του προϊσταμένου της Εισαγγελίας πλημμ/κών Παναγιώτη Μπρακουμάτσου, εισαγγελέα πλημμ/κών, που περιέχονται στην 4/03 γνωμοδότησή του, και δη στα θέματα που καθάπτονται του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας των ΓΟ.Χ., και δη για αυτοκέφαλο της Εκκλησίας τους, την ελεύθερη άσκηση της λατρείας των μελών της, την ελεύθερη άσκηση της υπηρεσίας, ιεροπταξίας, των θρησκευτικών της λειτουργιών, καθώς και τη δυνατότητα της πνευματικής λύσης των γάμων των χριστιανών του πληρώματός της από

επισκόπους της δικής της κοινότητας, την οποία (γνωμοδότηση) και αναμορφώνουμε, σύμφωνα με τα πιο πάνω διαλαμβανόμενα.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Φώτιος Μακρής

Κοινοποίηση:

κ. Εισαγγελέα Εφετών Πειραιά

Ε.Θ.